

Indre by/Christianshavs lokaludvalg

29-11-2013

Sagsnr.

2013-0259814

Dokumentnr.

2013-0259814-1

Indbydelse til dialogmøder med lokaludvalg

Som byens lokaludvalg sikkert allerede ved har Københavns kommune gennemført et EU-udbud om fornyelse af ca. 20 000 af byens lysarmaturer, der belyser byens veje gader og byrum, og ca. 12.000 master. I kontrakten indgår også drift og vedligehold af den offentlige belysning i 12 til 15 år frem i tiden.

De konsortier der kvalificerede sig til at deltage i konkurrerede ikke kun på pris, men også på energibesparelse - og dermed CO2 minimering -, kvalitet af armaturer og lyssætningen, og på driftskvalitet og driftssikkerhed af den offentlige belysning af byens gader, veje og byrum.

Det blev det franske firma Citelum, der vandt kontrakten. Citelums første opgave er at udarbejde en masterplan for byens lyssætning. En plan som dels skal kunne skabe det nødvendige grundlag for et konkret Fornyelsesprojekt for udskiftningen af de 20.000 lysarmaturerne og masterne, så der hurtigt kan opnås de energi- og CO2-mæssige besparelser, der var en forudsætning i konkurrencen, dels skal skabe grundlag for forbedringer af selve lyskvaliteten i byens bydele og kvarterer.

At skabe en ny Belysnings-masterplan kræver stor teknisk dygtighed og indsigt som Citelum besidder. Men lyssætning er mere end en teknisk disciplin, da lys og lyssætning er et vigtigt element i byens og bydelens sociale liv, eller sagt på en anden måde, hvordan man opfatter og lever i sin bydel.

At få grebet dette element i udarbejdelsen af Belysnings-masterplanen, og få ønskerne og forslagen til hvordan de enkelte byområder skal fremstå som både sikre, trygge og smukke i natten kræver lokalkendskab.

På den baggrund vil jeg bede Lokaludvalgene være behjælpelige med oplysninger, observationer og forslag til forbedringer af belysning og lyssætning i Jeres bydel.

Vi ønsker en proces, hvor jeg på baggrund af denne henvendelse aftaler et møde mellem lokaludvalgets sekretariat, samt de lokaludvalgsrepræsentanter fra området, der kender bydelen rigtig

Bolig og Byfornyelse

Njalsgade 13
Postboks 447
2300 København S

Telefax
3366 7020

Mobil
5370 6614

E-mail
henlyn@tmf.kk.dk

EAN nummer
5798009482044

www.tmf.kk.dk

godt fysisk og socialt, samt folkene fra Citelum, som skal udarbejde belsyningsmasterplanen.

Jeg deltager naturligvis i mødet som mødeleder.

De spørgsmål, som er anført i bilag 1 til dette brev, vil være vores udgangspunkt for dialogmødet, som ønskes afholdt under uformelle former, og evt. afsluttet med en køretur gennem byområdet for at besigtige visse af de problematikker der er blevet drøftet i mødet.

Møderne skal senest være afholdt 15. januar 2014, da Citelum skal aflevere Belysnings-masterplanen til politisk godkendelse i Teknik- og Miljøudvalget omkring 1. februar 2014.

Citelum vil på baggrund af møderne fremkomme med forslag til lyssætningen af bydelene som præsenteres i Belysnings-masterplanen. Jeg vil lige pege på to ting man skal huske i mødeforløbet, for at sikre et gensidig udbytterigt møde:

- a) Husk at tænke på belysningens betydning for alle typer trafikanter, der færdes i byen. Det vil sige "De hårde trafikanter" (lastbiler, busser, personbiler, motorcykler og knallerter) og "De bløde trafikanter": (cykler, gående og stående).
- b) Husk også at tænke også de "de rekreative, æstetiske og tryghedsskabende aspekter ved lyssætningen af byens offentlige rum efter mørkes frembrud.

De spørgsmål der ønskes drøftet i mødet skal i videst mulig omfang relateres til konkrete steder i byområdet og markeres på det kort jeg tilsender lokaludvalgene i god tid inden mødet så de skildrede ønsker og problemer kan genfindes i den virkelige verden og indarbejdes i Belysnings -masterplanens kort- og beskrivelsesmateriale.

Afslutningsvis skal det lige understreges, at ikke alle forslag og principper, der fremkommer på baggrund af møderne og kommer til at indgå i Belysnings-masterplanen, vil være mulige at gennemføre inden for Fornyelsesprojektet, som i første omgang hovedsagelig omhandler hensynet til energibesparelser og CO2 udledning.

Belysnings-masterplanen skal dog gøre Københavns Kommune og lokaludvalgene i stand til efterfølgende at søge konkrete anlægsbevillinger til yderligere specifikke belysnings projekter på baggrund af principperne i Belysnings-masterplanen i fremtiden.

Lokaludvalgene vil efter møderne desuden blive involveret i yderligere dialogmøder og byvandring ifm. udarbejdelse af Fornyelsesprojektet i begyndelsen af 2014 og efterfølgende ifm.

partshøringsprocessen, når Fornyelsesprojektet kræver gravearbejde på private fællesveje.

Vi glæder os meget til samarbejdet med lokaludvalgene om udarbejdelse af Belysnings-masterplanen og efterfølgende Fornyelsesprojektet, og ser frem til at få en lyssætning af byens offentlige rum med fokus på sikkerhed, tryghed, æstetik og energibesparelse.

Jeg ringer til sekretariatet en af de nærmeste dage for at aftale mødetidspunkter.

Med venlig hilsen

Henrik Lyng
Projektleder - Arkitekt maa. ph.d

Bilag 1 :

Citelums specifikke ønsker til lokale oplysninger, ønsker og observationer:

BILAG 1.

Citelums specifikke ønsker til lokale oplysninger, ønsker og observationer:

Historie og oplysning om Byområdet (kort fortalt).

- Hvad karakteriserer byområdet overordnet, socialt og fysisk:
  - a) Hvilke arkitektoniske særtræk, hvilke byrum, parker og pladser/ byrum og specielle steder m.v. definerer områdets karakter i forhold til andre byområder.
  - b) Hvilke overordnede og lokale fysiske projekter er der planlagt i området inden for en korte og længere årrække.

Generelt i Byområdet

- Hvor i byområdet skaber lyset en god atmosfære som får kvarteret til at virke trygt og venligt. Og hvor er forbedringer ønskelige eller påkrævede.
  - a) Kan der i denne henseende gives konkrete eksempler i området på gode og dårlige – gader, forbindelser, byrum og enkeltsteder.
  - b) Og er der eksempler på positive eller negativt markant lyssætninger i området. På hvilken måde og hvor.
- I hvilke byområder gør belysningen det let at orientere sig og overskue byområdet når man er ude at gå, cykle eller i er i bil. Og hvor er forbedringer ønskelige eller påkrævede.
  - a) Kan der i denne henseende gives konkrete eksempler i området på gode og dårlige – gader, forbindelser, byrum og enkeltsteder.
  - b) Er der eksempler på positive eller negativt markant lyssætning i området. På hvilken måde og hvor.
- Hvilke kvarterer kan man sige har en nat identitet, og hvori består den. Kan den forbedres/udvikles eller ønskes det at der skabes en anden/ny nat identitet i kvarteret.
  - a) Kan der i denne henseende gives konkrete eksempler i området på gode og dårlige – gader, forbindelser, byrum og enkeltsteder.
  - b) Og er der eksempler på positive eller negativt markant lyssætning i området der skaber identitet. På hvilken måde og hvor.

- Fremstå byområdet generet som et trygt og sikkert byområde om natten. Og hvor er forbedringer ønskelige eller påkrævede.

Observationer og sammenligninger med andre byområder i København.

- Hvordan kan belysningen i København generelt beskrives.
  - a) Er der eksempler på steder i København der er specielt godt belyst /lyssat.
  - b) Og kunne dette eksempel kunne bruges som inspiration til lyssætning af et sted i byområdet.

Forventninger – Behov i byområdet.

- Er der behov for at forbedre nogle trygheds-sikkerhedsaspekter i byområdet i natten.
  - a) Er der bestemte gader strækninger, forbindelser, byrum og enkelt steder der decideret mangler belysning. Hvor?
  - b) Er der steder i byområdet hvor der gennem lyssætningen kunne ønskes at fremhæve og/eller generelt forbedre trygheden og (trafik)sikkerhed efter mørkes frembrud.
- Hvor i Byområdet er der kvarterer, historiske - og /eller markante bygninger, monumenter, træer og beplantninger, ell. der gennem lyssætning kunne bidrage til at skabe/forbedre en natidentitet i byområdet.

Kommunikation

Hvordan forventes Belysnings-masterplanen og dens udarbejdelse kommunikeret med, - og til områdets borgere.